

ἦτο πεπατημένη, οἱ θάμνοι κεκλιμένοι, καὶ ἐφ' ὧν τῶν ἐκεῖ ἀντικειμένων ἀπετυπούντο τὰ ἔχνη πεισματώδους πάλης.

(ἀκολουθεῖ)

ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΙΑΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Η ΠΕΡΙ ΤΟ ΔΙΚΑΖΕΙΝ ΙΚΑΝΟΤΗΣ ΤΟΥ ΑΔΗ-ΗΑΣΣΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ

Καθ' οὗ χρόνον διατέλουν ἐπίστρατος, εἴτε ὦ, ἀπλοῦς στρατιώτης, εἴτε ὦ, ὑπαξιωματικὸς, πολὺ συχνὰ ἔτρωγα εἰς τὸ μαγειρεῖον τοῦ Μάρμπα Γεώργη· ἡ δὲ ὁ Μάρμπα Γεώργης ἐννενηκοντούτης περίπου, ἀλλὰ με ἐξωτερικὸν προζίδον ἀνθρώπων ἐξηκοντούτην μόλις, κατ' ἤγετο ἐκ τῶν πέντε τῶν Ἰωαννίνων χωρίων, εὐθυτενὴς γεροπαλληκαρῆς, ἐν τῇ νεότητι τοῦ ἐστάθη ἐπαναστάτης ὑπὸ τὸν Μάρκον Μπότσαρη, οὗτινος εἰς ἀνάληψιν δετήρει σπιθαμίσαν μάχαιραν, ἐκ τεμαχίου ξίφους θραυσθέντος, ἀνήκοντος εἰς τὸν ἥρωα μετὰ ταῦτα ἔμπορος πλούσιος καὶ οἰκογενειάρχης καὶ ἐν τῇ γῆρατι τοῦ πωχρὸς ἐνεκα τῆς καταδρομῆς τῆς τύχης, καὶ ἄπαις ἐνεκα τοῦ θανάτου, ὅστις ἀμειλίκτως ἔθαψεν ἀνὰ ἓνα ὅλους τοὺς βλαστοὺς τῆς καρδίας του, ἐν ὠρίμῳ ἡλικίᾳ, τὸ δὲ μαγειρεῖόν του πενηχρότατον ξύλινον ἐργαστήριον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου δὲν ἐδόλεπε τις ἢ ἐν πύραυρον ἀδιακόπως πληθεῖς ἀνημμένων ἀνθρώπων, τρεῖς ἡ τέσσαρα ποτήρια πενηντάρικα, ἀλλὰ τόσα δεκάδικα, τέσσαρα μέτρα κασιτέρικα τῶν 15, 50, 100, καὶ 200 δραμίων, ἐν μικρὸν βαρέλιον οἶνου, μίαν χιλιάραν περιέχουσας ρακὴν, τέσσαρα ἕως πέντε πιάτα μικρά, δύο στενόμακτρα τραπέζια, ἀλλὰ δύο στενόμακτρα καθίσματα, ἐφ' ὧν δὲν ἤδυναντο νὰ καθίσωσι πλέον τῶν ὀκτὼ δαιτημόνων, πέντε ἕως ἑξ περούνια ἐκ κασιτέρου, ἐν μαχαίριον, τὸ ἀνωτέρω μνησθέν τοῦ Μάρκου Μπότσαρη, τέσσαρα ἕως πέντε ψαμῖα, ἐν τιγάνιον, μίαν ἐσχάραν κειμένην ἀεννάως ἐπὶ τοῦ πυραύνου, μίαν πυράγραν, μίαν ἀλατοπεπεροθήκην, μίαν γαβάθην ξυλίνην πλήρη σηκοῦ, σπληνῶν, καρδιῶν, νεφρῶν, καὶ ἀμειλίγων, καὶ ἑτέραν ὁμοίαν πλήρη ἰχθύων, τῶν ὡραίων ἐκείνων ἰχθύων τοῦ Ἀμβρακικοῦ Κόλπου. Τοιοῦτος ἦτον ὁ Μάρμπα Γεώργης καὶ τοιοῦτο τὸ μαγειρεῖόν του!

Ἐπ' ἡγίανα εἰς τὸν Μάρμπα Γεώργη, τὸ μὲν διότι ἐτύγχανε συμπατριώτης μου, τὸ δὲ διότι διετήρει οὐρανοῦ τινα καθαριότητα ἐν τῷ μαγειρεῖῳ του, τὸ περισσότερο ὁμῶς, διότι ἔκλεπτον παρ' αὐτοῦ καὶ ἐν ἀνέκδοτον ἐπεισόδιον τῆς μεγάλης ἡμῶν ἐπαναστάσεως, ὅσκις τὸν εὗρισκον σὲ ὄρεξιν. Ἄς μὴ παραλείψω δὲ νὰ προσθέσω ἐνταῦθα, ὅτι πολλάκις ἐπ' ἡγίανα εἰς τοῦ Μάρμπα Γεώργη ἐξ ἀνάγκης, ὅσκις δηλαδὴ ἐπρόκειτο νὰ κάμω οἰκονομίαν τοιαύτην, ὥστε νὰ μὴ πέσῃ ἔξω ὁ μηνιαῖος προϋπολογισμός μου, ὅστις δὲν ἦτο πολὺ παχύς.

Ἡμέραν τινὰ βροχεράν, καθ' ἣν ὡς ἐκ τούτου δὲν εἴχαμεν γυμνάσιον, ἐπρογευμάτισα παρὰ τῷ Μάρμπα Γεώργη, φαγῶν ἐν λαμπρῷ πετάλι τῆς σχάρας καὶ πῶν ἐκαστὸν δράμια κρασί τῆς Δευκάδος περίφημο, καὶ ἀνέρωτο κατὰ τὴν ἐνορκον διαδεδίωσιν, ἣν μοι ἔκαμεν ὁ σεβάσμιος γέρονς στὰς ψυχὰς τοῦ Μάρκου καὶ τῶν παιδιῶν του. Ἐπειδὴ δὲ ἔδραχε πολὺ καὶ

ἡμῶν ἀπηλλαγμένους ἐπὶ τρεῖς ὥρας τῆς ὑπηρεσίας τοῦ λόχου, ἀτεφάσιμα νὰ διατρίψω τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἐν τῷ μαγειρεῖῳ τοῦ Μάρμπα Γεώργη, τὸν ὁποῖον ἀφοῦ ἐκέρασα ἓνα ἐκατοστάρι κοκράσι εἰ, δύο δόσεις καὶ εἶχον φύγει πάντες οἱ πελάται του, τὸ πλεῖστον στρατιῶται καὶ ὑπαξιωματικοί, παρεῖλθεσαν νὰ ἔλθῃ νὰ καθίσῃ πλησίον μου γιὰ νὰ ποῦμε κανένα πρᾶγμα τοῦ παληοῦ καιροῦ. Ὁ δυστυχὴς γέρονς εἶχεν ὄρεξιν καὶ εὐχαρίστως ἐκάθισε πλησίον μου. Ἡνοίξαμεν ὀμίλιαν, ὡς συνήθως, ἀπὸ τοῦ Μάρκου Μπότσαρη καὶ τοῦ Κώστα Μπότσαρη, ἀνεφέροντες τὰ Ἰωάννινα καὶ τὸν Ἀλῆ Παοζᾶν καί:

— Ἀχ! μοι εἶπε μετὰ μίσους καὶ πάθους ὁ Μάρμπα Γεώργης, ἦταν σκυλὶ τετραπερασμένο ἐκαῖνος ὁ Ἀλῆ-παζᾶς! Ἐπ' ἄθνηκε ὁ χιτρός μας, εἶπε ἀλήθεια, ἀλλὰ δὲμπορῶ νὰ τοῦ φάω τὸ δίκιο. Μετὰ τὸν Μάρκον Μπότσαρη, ἦταν ὁ ἐξυποδρόμος ἄθροπος τῆς Ἡπείρου. Τὸν ἔχω ἰδεῖ πολλὰς φορὰς στὰ Γιάννινα, πληθὺς δὲν ἦταν, ἀλλὰ εἶχε ἓνα μάτι ποῦ σὲ σκόωνε ἅμα τὸ ζύγαζε ἀπάνω σου. Ἐτρεμεν ὁ κόσμος τὸ μάτι τοῦ καὶ ὁ ὅρος παρουσιάζονται μπροστά τοῦ δὲν ντορμουσε νὰ τὸν κυττάξῃ κατὰ μάτης. Φίδι κολωδὸ, ὀχλὸς μ' ὀχτὼ κεφάλια. Εἶχε καὶ ὁ Μάρκος, (ἡδὺς σχωρὲς! ἡμὴ ψυχὴ του) μάτι, ἀλλὰ τὸ μάτι τοῦ Μάρκου σ' ἔκανε νὰ τὸν ἀγαπᾷς, νὰ τὸν πακοῦς καὶ νὰ ἔχῃς θάρρος στὴν καρδίᾳ, ἐνῶ τὸ μάτι ἐκείνου τοῦ Στῆλα ἂν σ' ἔκανε, με συμπαθῆς, νὰ κατουρίστῃς ἀπάνω σου. Μόνον Σουλῶτης καὶ πάλε ὀχι Σουλῶτης τῆς ἀδύσε, μποροῦσε νὰ τὸν ἀντικρύξῃ κατὰ μάτης. Τίποτε δὲν τοῦ ἔφευγε τοῦ Ἀλῆ-παζᾶ, εἴτε δίκιο, εἴτε ἄδικο, καὶ ὅταν εὐτύχαινε νὰ δικάσῃ καὶ δὲν ἐνδιαφέρονταν οὔτε γιὰ τὸ ἓνα μέρος, εἴτε γιὰ τὸ ἄλλο, ἡῦρσκε τὸ δίκιο σὺν θεῷ.

— Εἰρεῖς, Μάρμπα-Γεώργη, καμμὲ ἱστορία τέτοια ποῦ νὰ ἔχῃ δικαιοσύνη ὁ Ἀλῆ-παζᾶς; Ἐγὼ, γνωρίζω, ὅτι δικαιοσύνη καὶ Ἀλῆ-παζᾶς εἶνε δύο ἄλλα ἐναντία.

— Εἶρω πολλὰς ἱστορίας, ἀλλὰ θὰ σοῦ εἰπῶ μὲ μαναχὰ γιὰ νὰ καταλάβῃς τί ἦταν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὅταν ἤθελε νὰ φανῇ δίκιος, αὐτὸς ποῦ δὲν εἶχε ἀφῆσαι καμμὲ ἰδικία ἀκάμωτη, ἀλλὰ γιὰ νὰ σοῦ τὴν πῶ αὐτὴ τὴν ἱστορίαν, νὰ μὲ κερᾶσῃς ἀκόμα πενήντα δράμια λευκαδίτικα.

Βλέπων, ὅτι καὶ τι σπουδαῖον μοι ἐφύλαττεν ὁ Μάρμπα-Γεώργης, ἐξέβαλον ἐκ τοῦ κόλπου μου ἐν πεντάλεπτον καὶ τὸ ἔθεσα ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὡς ἀντίτιμον τοῦ ζητηθέντος πενηντάρικου καὶ ἀμέσως ὁ Μάρμπα-Γεώργης ἡγέρθη, ἐπὶ τὸ πενηντάρικο, ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν θέσιν του καὶ ἤρχισε διηγούμενος ἐν ἀπερίττῳ δημῶδες γλῶσση:

— Ἐνας Ζιτσιώτης (1) ἰνομαζόμενος Κρομμύδας (2) ἔκανε τὸν ἔμπορον στὰ Γιάννινα καὶ εἶχε μαγαζὶ κοντὰ στὸν Πάλατον. Τὰ ἐμπορεύματά του πανικὰ, καφέ, ζάχαρι, ρίζι κτλ. τὰ τραβοῦσε ἀπὸ τὸ Δέλβινο, γιὰτί σ' ἐκεῖνον τόγ-καιρὸ τὸ Δέλβινο ἦταν σκόλα τοῦ Γιαννίνου γιὰ τὸν λόγον ποῦ οἱ Χειμαριώτες καὶ λοιποὶ ἀκροθα-

(1) Ζίτσις αὐτοπόλις τῆς Ἡπείρου ἔχουσα 400 οἰκίας καὶ σχολαρχεῖον. Καίται 5 ὥρας πρὸς δυσμὰς τῶν Ἰωαννίνων καὶ τυγχάνει πατρὶς πολλῶν διαπρεφάντων ἐπὶ πλουτῶν καὶ ἐθνικοῖς αἰσθημασι. Τὸ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῆς ἐν εἰδὲ ἀκροπόλεως Μοναστήριον τοῦ προφήτου Ἠλίου εἶνε αὐτὸ τοῦτο τὸ ὑπὸ τοῦ Βυρῶνος ὑμνηθέν. Συνώνυμος τῆς Ζίτσης ὑπάρχει μία ἐκ τῶν πρωτευουσῶν τῆς Σερβίας πόλεων.

(2) Καθόσον γνωρίζω ὁ Κρομμύδας οὗτος τυγχάνει πάππος τοῦ ἐν Ρουμανίᾳ διατρίβοντος κ. Δημ. Φιλίτου τοῦ εὐεργετήσαντος τὴν γεννέτειράν του κομπόλιν διὰ λαμπροῦ παρθενωγείου, πλουσίας πεποικισμένου.

λασσινοὶ ἔφεραν τὸ πρᾶμμα φτηνὸ ἀπὸ τῆ Βενετιά καὶ ἀπὸ ἄλλας πολιτείας τῆς Εὐρώπης. Ὁ Γέρο-Κρομμύδας δύο τρεῖς φορές τὸ χρόνο πῆγαινε στὸ Δέλβινο καὶ ψώνιζε, κι' ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχονταν ξενοδοχεῖα, ἀλλὰ ἓνα ἢ δύο κακοῖστα χάνια γεμάτα ψῆρες, ἐκοιμώνταν στὸ σπιτί τοῦ φίλου τοῦ Κασίμ-ἀγά καὶ κάθε ἓνας κοῦ εἶχε ἐμπορικὰς ἐργασίας μὲ τὸ Δέλβινο ἐφρόντιζε νὰ ἔχῃ κανένα βλάμι ἢ μπιστεμένο φίλο ἀγαρινὸ ἢ γρισιανὸ, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἀγαρινὸ γιὰ νὰ κοιμᾶται ἡσυχοῦς καὶ νὰ ἔχῃ τὸμπαρὰ τοῦ στήν ἀσφάλεια. Τὸν Κασίμ-ἀγά ὁ Γέρο-Κρομμύδας τὸν εἶχε καλύτερο κι' ἀπ' ἀδερφοὺς σιὴμ-μπιστοσύνη καὶ κάθε φορὰ κοῦ πῆγαινε ἐκεῖ ὅλα τοῦ τ' ἄσπρα τὰ παράβινε στὰ χέρια τοῦ, καὶ ὅταν ἐτοίμαζε τὰ ἐμπορεύματά τοῦ καὶ ἔρχονταν ἡ ὥρα γιὰ νὰ πληρώσῃ τὴν τιμὴ τοῦ γιὰ νὰ τὰ σηκώῃ, ἐζητοῦσε τ' ἄσπρα ἀπὸ τὸν Κασίμ-ἀγά, καὶ πληρώνοντας ἐφόρτωνε καὶ ἔφευγε γιὰ τὰ Γιάνινα.

Τὴν τελευταία φορὰ, ὁ Γέρο-Κρομμύδας ἔχοντας σκοπὸ νὰ ἀγοράσῃ πολλές πραγμάτις ἐπῆρε μαζί τοῦ ἓνα σακκούλι γεμάτα ἄσπρα, καὶ εἶχε μέσα ὡς εἰκοσι πούγγι (1) ἄσπρα καὶ πάσι γιὰ τὸ Δέλβινο καὶ ἐτράβησε ἴσια στὸ σπιτί τοῦ μπιστεμένου φίλου τοῦ εἶναι καὶ τὰντα. Ἐδῶσε τὸ σακκούλι μὲ τ' ἄσπρα στὰ χέρια τοῦ Κασίμ-ἀγά καὶ ἐβγήκε νὰ ψωνίῃ τὰς πραγμάτις κοῦ τὸν χρειάζονταν. Πέρασαν ἑνα-δύο ὁ μέρει, ἐτελείωτε τὰς πράξεις τοῦ, συμφώνησε τὰ ἀγώγια τῶν φορτωμάτων καὶ ἦσαν ἐτοιμοὶ γιὰ νὰ κινήσῃ γιὰ τὰ Γιάνινα. Τὸ πουρνὸ πουρνὸ ἄμα ἐξύπνησε ἐζήτησε τὸ σακκούλι μὲ τ' ἄσπρα ἀπὸ τὸν Κασίμ-ἀγά γιὰ νὰ πληρώσῃ τοὺς ἐμπόρους. Ἀλλὰ ὁ Κασίμ-ἀγάς ἴωκανε τὸν ἀνῆξερο.

— Τί σακκούλι μὲ ἄσπρα γυρεύεις ἀπὸ μένα μωρὲ φίλε; τοῦ ἔλεγε ὁ Κασίμ-ἀγά. Δὲν μ' ὥθωκες τίποτε, μὰ τὸμ-Μωσαμέη! Ἐκατὸ φορές πᾶς κι' ἔρχεσαι στὸ σπιτί μου, σὺ λω βασιάζεις ποτέ τίποτε;

— Το σακκούλι μου! Τὸ σακκούλι μου, ἐφώναζεν ὁ δυστυχὸς ὁ Γέρο-Κρομμύδας, τὸ σακκούλι μου ἢ σκότωσέ με.

Ἀλλὰ ὁ Κασίμ-ἀγάς, ἄρνησι.

Σκούζει, φωνάζει ὁ κακομοῖρης ὁ Γέρο-Κρομμύδας, χαμένα. Μὴ καὶ δρὸ πηγαίνει στογ-Κατῆ καὶ λέει τὸ παράπονό του, ὁ Κατῆς φωνάζει τὸν Κασίμ-ἀγά, ἄρνησι ὁ Κασίμ-ἀγάς καὶ μπροστὰ στογ-Κατῆ, θυμώνει ὁ Κατῆς κοῦ κόπησε ἓνας καούρας (2) νὰ σηκώσῃ (3) ἓναν τοῦρκον (4) τὸν ἀμώχνει, τὸν δέρει καὶ τὸν βγάζει μὲ τὰς κλωτσὰς ὅξω. Σὲν σὲ δαίρη ὁ Κατῆς κοῦ θὰ πᾶς νὰ κριθῇ; Σηλώνεται ὁ κακομοῖρης ὁ Γέρο-Κρομμύδας καὶ παλαίνει γιὰ τὰ Γιάνινα μὲ τὴν κερὴ καμένη, χωρὶς πραγμάτις, χωρὶς τίποτες. Στὸ δρόμο τοῦρθε ἓνα δρὸ φορές νὰ πέσῃ νὰ σκοτωθῇ ψιλὰ ἀπὸ τὰ γιοφύρια ποῦ διάβαινε, ἀλλὰ τὸν βάσταξε μὴ ἰδέα. Ἐνῶ εἶπε χαμένος καὶ χαμένος εἰμαι τώρα, ἂ; πᾶω στὸν Ἀλῆ-πασῆ νὰ πῶ τὸ παράπονό μου καὶ βρῶ δικηρ, καλὸς ὁ θεὸς, εἰδεμὴ ἂ; μὲ κρεμάσῃ ὁ Πασῆς.

Φτάνοντας στὰ Γιάνινα μὴ καὶ δρὸ καὶ σιὴγ-Κυρὰ Βασιλικῆ, πέφτει στὰ πόδια τῆς καὶ ἡμ-παρακαλεῖ νὰ τοῦ κἀν ἄραδα νὰ παρουσιάσῃ στὴμ-Πασῆ. Ἡ Κυρὰ Βασιλικῆ, ἄγιο τὸ χῶμά της, ἦσαν πολὺ καλὴ γυναίκα, τοῦ κἀνει ἄραδα καὶ νὰ σου ὁ Γέρο-Κρομμύδας μπροστὰ στὸν Ἀλῆ-πασῆ.

(1) 1 πούγγι ἰσοδυναμεῖ μὲ γρόσια 500 ἢτοι μὲ λίρας 5.

(2) Παραφορὰ τῆς λέξεως γκιζοῦρ = ἄπιστος. Διὰ τοῦ δνόματος τούτου οἱ μωχμεθάνοι ἄλδανοὶ καλοῦσι πάντα χριστιανόν.

(3) Σηκώ-ω=ἐνῶ γιν ἐν τῇ καθωμλουμένη γλώσσῃ.

(4) Τοῦρκος=μωχμεθάνος.

— Νὰ πᾶω τὸ κακό σου, ἀρέντη μου πολυχρομένη καὶ ἔακουσμένε μου βεζύρη.

Καὶ ἔπασεν ἑστὰ πόδι τοῦ νὰ τὰ φιλήσῃ.

Ὁ Ἀλῆ-Πασῆς, κοῦ ἦσαν συνειθισμένοι ἀπὸ τέτοια παρακαλέματα, εἶπε ἁμέσως.

— Σήκου ὡρὲ μπύρρο (1) καὶ πές μου τί θέλεις.

— Ἀρέντη μου, βεζύρη μου, ἀπολογήθηκε ὁ Γέρο-Κρομμύδας, τὸ καὶ τὸ ἔπα'α.

Καὶ εἶπε τὸ τί ἔπαθε ἀπὸ τὸν φίλο τοῦ τὸν - Κασίμ-ἀγά.

Ὁ Ἀλῆ-Πασῆς εἰς ἐξυπνοῦς ἀνθρώπος κοῦ ἦταν, νὰ ἰδῇς τί σοφίστηκε: Διατάζει ἀπὸ τῇ μιὰ τὴν μεριὰ καὶ φυλακίσουν στὰ μπουντρούμια (2) τὸ Γέρο-Κρομμύδα καὶ ἐδιώρισεν τὸν Ἀράπη τὸμ-πιστεμένο τοῦ, τὸν Ἀράπη Τσιάμη κοῦ εἶχε ἀφήσει στὸ Κάστρο ὄντας πῆγε στὸ Νηοὶ καὶ δὲ ματαγύρισε ζωντανός, ἐδιώρισεν τὸν Ἀράπη νὰ κρατᾷ τὰ κλειδιὰ καὶ νὰ μὴν ἀφήνῃ κανέναν νὰ τοῦ κοβεντιάσῃ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μὲρτὰ στέλλει δυο-τρεῖς τοχοανταραίους τοῦ (3) ἰσῆα στὸ Δέλβινο μὲ διαταγὴ νὰ πιάσουν τὸν-Κασίμ-ἀγά καὶ νὰ τὸν φέρουν μπροστὰ τοῦ πεθαμένου ἢ ζωντανό. Διαταγὴ τ' Ἀλῆ-Πασῆ καὶ τὰ σκυλὰ δεμένα. Ἀλλελώτικα δὲν γέγονταν. Σὲ δρὸ μέρει μέσα ὁ Κασίμ-ἀγάς ἦσαν μπροστὰ στὸν Ἀλῆ-Πασῆ τρέμοντας εἰς τὸ φάρι. Τότε τὰ δικαστήρια ἦσαν ἀπλᾶ. Δὲν ὑπάρχονταν εἴτε κλήσεις, εἴτε προθεσμίας, εἴτε ἐρήμην, εἴτε τίποτε, ἀλλὰ, ἀπὸ τ' αὐτὶ καὶ σὺ δάσκαλο.

— Ὡρὲ Κασίμη, τοῦ λέει ρωμαϊκά (4) ὁ Ἀλῆ-Πασῆς, σήκου, ὡρὲ, ἀπάνω καὶ πές μου, ὡρὲ, γιὰτὶ ἐκράτησες τὸ σακκούλι μὲ τ' ἄσπρα τοῦ Γέρο-Κρομμύδα ἀπὸ τῇ Ζίτσα. Ἐκανεσ ἀδικό, ὡρὲ Κασίμη, νὰ βαστάξῃς τὸ βιὸ τοῦ φίλου σου, ὡρὲ....

— Ψέματα, ἀρέντη μου, ψέματα, βεζύρη μου, λέει ὁ καούρας.

— Καὶ κἀνης ὄρκο, ὡρὲ Κασίμη.

— Μὰ τὰ γένια σου (5), Βεζύρη μου, δὲν τὸ κράτησε τὸ σακκούλι.

— Φίδι κοῦ θὰ φάῃ ἐκεῖνον κοῦ ντορμάει νὰ κἀν ψιύτηκον ὄρκο στὰ γένια μου.

Καὶ χτύπησε τὰς παλάμες τοῦ. Παρουσιάζεται ὁ Ἀράπης καὶ τὸν διατάζει νὰ φέρῃ τὸ Γέρο-Κρομμύδα μπροστὰ τοῦ.

Ματαπαρουσιάζεται ὁ Γέρο-Κρομμύδας κίτρινος εἰς-κερὶ ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ καὶ πέφτει στὰ πόδια τοῦ Πασῆ.

— Σήκου, ὡρὲ Γέρο-Κρομμύδα, καὶ πές μου τὴν ἀλήθεια, σοῦ τὸ κράτησε ὁ Κασίμης τὸ σακκούλι μὲ τ' ἄσπρα ἢ ὄχι;

— Μοῦ τὸ κράτησε, Πασῆ μου, μοῦ τὸ κράτησε, ἀπολογήθηκε ὁ κακομοῖρης ὁ γέροντας.

— Σὰ σὺ κράτησε νὰ κἀνης ὄρκο, ὡρὲ Γέρο-Κρομμύδα, γιὰτὶ χωρὶς ὄρκο δεμ-μπορῶ νὰ κἀνω κρίσι.

— Μὰ τὰ γένια σου, Πασῆ μου, μοῦ τὸ κράτησε. Ἄν σώσῃ καὶ ἀποδειχθῇ ὅτι δὲ λέγω ἀλήθεια, νὰ μὲ κἀνης κομμάτι καὶ νὰ μὲ ρίξῃς στὴ Λίμνη.

Ἄμα εἶπε αὐτὰ ὁ Γέρο-Κρομμύδας, διατάζει ὁ Ἀλῆ-

(1) Ἡ λέξις μ π υ ρ ρ ο σημαίνει καλλιχερὴς, λέγεται ὅτι ἐξέπτεν εἰς τὴν ἑνοσίαν ταυτην ἀπὸ τοῦ δνόματος τοῦ Πυρρῶν, τοῦ γωστοῦ βασιλέως τῆς Ἡπείρου, ὅστις ἐξεστράτευσεν κατὰ τῆς Ἰταλίας καὶ ἐνίκησε.

(2) Μπουτρούμ, λέξις τουρκικὴ= ὑπόγειος καὶ στενὴ φυλακή.

(3) Τοχοαντάρ, λέξις τουρκικὴ= σωματοφυλαχὴ ἀγγελιαφόρος.

(4) Λέγουσιν ὅτι ὁ Ἀλῆ-Πασῆς συνείδησε νὰ ὁμιλῇ ἑλληνιστὶ πάντοτε καὶ ἰδίως ὅτι ἰδίκαιε.

(5) Ὁ συνειθέστερος ὄρκος παρὰ τῷ Ἀλῆ-Πασῆ, τῷ εὐδαν-πιστεύοντι ὁσάκις δὲν εἶχεν ἀνάγκην, ἦτον ἡ γενειὰς τοῦ.

πασῶς τὸν Ἀράπη καὶ τὸν παίνει πίσω στὴ φυλακὴ, ὕστερα δίνει χαρτὶ καὶ καλαμάρι στὸν-Κασίμη καὶ τὸν προστάζει νὰ γράψῃ :

Πῆρε ὁ κακόμοιρος ὁ Κασίμης τὸ κοντύλι στὸ χέρι του καὶ ἄρχισε νὰ γράφῃ, δι, τεῦ εγε ὁ Ἀλῆ-πασῶ, :

« Ἀπὸ μίνα τὸν ἄντρα σου τὸν Κασίμη στ' ἐσένα νῆ »
 « Φατμέ τῇ γυναίκα μου. Μάθε δι εἶμαι στὴ φυλακὴ »
 « γιὰ τὸ σακκούλι μὲ τὰ ἄσπρα ποὺ κράτησα τοῦ Γέρο- »
 « Κρομμύδα ἅμα λάβης τὸ παρόν μου, ἀμέσως νὰ δόσῃς »
 « τὸ σακκούλι μὲ τὰ γρόσια σὶδὸν ἐπιφέροντα, χωρὲς νὰ »
 « κἀνῃς ἀλλοζώικα, γιὰτὶ ὁ ἀφέντης ὁ Ἀλῆ-πασῶς ἀν »
 « δὲν ἔρθῃ τὸ σακκούλι θὰ μᾶς περάσῃ ὅλους ἀπὸ τὸ »
 « λεπίδι κι' ἐμένα κι' ἐσένα καὶ τὰ παιδιὰ μας. Πλειό- »
 « τερα δὲ σοῦ γράφω.

» Ταῦτα καὶ μένω Ὁ ἄνδρας σου Κ α σ ί μ η ς

» Γιάννινα ἔτος 1814, ἀλωναριοῦ 20».

Ἄμα ἐσκόλασε τὸ γράμμα ὁ Ἀλῆ-πασῶς ἀπὸ τῇ μιᾷ τῇ μεριά πρόσταξε τὸν Ἀράπη νὰ χῶσῃ τὸν-Κασίμη στὰ μπουντρούμια καὶ νὰ κρατιάῃ ὁ ἴδιος τὰ κλειδιά καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη στέλλει ἓνα τζοχαντάρι τοῦ στὴ γυναίκα τοῦ Κασίμη σὶδὸ Δέλβινο.

Ἡ κακόμοιρα ἡ Φατμέ, ἅμα ἔλαβε τὸ γράμμα φώναξε ἓνα συγγενὴ τῆς νὰ τῆς τὸ διαβάσῃ καὶ μαθαίνοντας τὸ τί ἦσαν γραμμένον, ἀμέσως βγάζει ἀπὸ τὴν κασέλλα τῆς τὸ σακκούλι μὲ τ' ἄσπρα καὶ τὰ δίνει τοῦ τζοχαντάρη, κι' ὁ τζοχαντάρης λαβαίνοντας τὸ σακκούλι κίνησε ἀμέσως γιὰ τὰ Γιάννινα καὶ φθάνοντας τὸ παράτωκε σὶδὸ χέρια τοῦ πασιῶ. Τότες ὁ Ἀλῆ-πασῶς χωρὶς νὰ χάσῃ σιγμὴν ἐφώνησε τὸν Ἀράπη καὶ καί τοῦ εἶπε κρυφὰ καὶ σὲ λίγῃ ὥρᾳ ὁ Γέρο-Κρομμύδας ἦτανε μπροστὰ σὶδὸν φοδερὸ τοῦ κριτῇ μισοζώντανος.

— Ἐ, ὦρὲ Κρομμύδα, σοῦ ὥρᾳ τὸ σακκούλι σου μὲ τ' ἄσπρα σου, νὰ, πέρτε.

Καὶ τοῦ ἔρρηξε ἓνα σακκούλι γεμάτο καὶ βαρὺ ποῦ βρόντητε τὸ πάτωμα.

Σκύπτει ὁ Γέρο-Κρομμύδας καὶ τί νὰ ἴδῃ. Τὸ σακκούλι ἦταν ἄλλο καὶ ὄχι τὸ δικό του καὶ τὸ χρηματικὸ ὅλο φλωρὶν βενέτικα, ἑκατὸ φορές περισσότερα ἀπὸ καίνο ποῦ εἶχε αὐτὸς σὶδὸν σακκούλι του.

Ὁ Ἀλῆ-πασῶς τὸν ἐκύτταξε σὰν ἡ γάτα τὸ πονεῖκι, ἀλλὰ ὁ Γέρο-Κρομμύδας, βλέποντας πῶς τὸ σακκούλι δὲν ἦταν δικό του, ἀς εἶχε καὶ πολὺ χρηματικὸ, τὸ γυρίζει σὶδὸν-πασῶ καὶ τοῦ λέγει :

— Νὰ πάρω τὸ κακό σου, Πασῶ μου καὶ Βιζόρη μου, τὸ σακκούλι αὐτὸ δὲν εἶνε δικό μου. Ἐγὼ δὲν εἶχα τόσα χρήματα μέσα, αὐτὰ εἶνε ἑκατὸ φορές πλειότερα ἀπὸ τὰ δικά μου.

Τότες ὁ Ἀλῆ-Πασῶς ἐγέλασε, καὶ ρίχνοντας σὶδὸν Γέρο-Κρομμύδα τὸ ἀληθινὸν σακκούλι τοῦ τοῦ εἶπε :

— Μέτρησέ τα μὴ σοῦ λείπουν τίποτα !

Ὁ Γέρο-Κρομμύδας ἐμέτρησε καὶ ταῦρε σωστὰ, ματαίεσε σὶδὸν πόδη τοῦ Ἀλῆ-Πασῶ καὶ τὰ ἐφίλησε. Ὁ Ἀλῆ-πασῶς τὸν ἐπρόσταξε νὰ σηκωθῇ λέγοντας :

— Αἶντε ! Κρομμύδα, πῆγαινε ἐπὶ δουλειὰ σου τώρα καὶ ὅταν πᾶς σὶδὸν ἐκκληρὶξ τὰ προσκυᾶς καὶ γιὰ ἰδμ-Πα ρῆ, γιὰτὶ εἶσαι ἀληθινὸς ἄνθρωπος καὶ σὲ ἀκούει ὁ θεός.

Ὁ δυστυχὸς Γέρο-Κρομμύδας βγῆκε ἀπὸ τὴν ὄντια (1) τοῦ Ἀλῆ-πασῶ χωρὶς νὰ τοῦ γυρίσῃ τὰς πλάτες, δηλαδὴ περδατοῦσε πισοχωροῦντας ὧς περὶ τὸν ἔχασε ἀπὸ μπροστὰ του, ἀλλὰ τί εἶδε ὅταν βγῆκε σὶδὸν αὐλή ; Τὸν-Κασίμη κρεμασμένον κἀνω ἀπὸ τὴν δξόθυρα.

(1) Λίξις τουρκικὴ = δαμῆτιον.

— Ἐρεῖς τί θὰ γέγονταν, μὲ προσέθηκεν ὁ Μπάρμπα Γιώργης ἐν σφαιρότητι, ἀνὸς Γέρο-Κρομμύδας ἐπαίρνοντας πρῶτο τὸ σακκούλι ; θὰ τόγ-κρεμοῦσε σὶδὸν πλάι τοῦ Κασίμη.

Ἡ ὥρᾳ ἦτο πλέον προκεχωρημένη καὶ ἔπρεπε ν' ἀναχωρήσω, εὐχαριστήσας δὲ τὸν Μπάρμπα-Γιώργη ἀπὸ καρδίας, καὶ ἀφήτας ἐπὶ τῆς τραπέζης τεσσαράκοντα λεπιά ἐπὶ πλέον, ἱσότημον μίαν ὀκτῶς κρασίον, ὡς τελευταῖον κέρασμα πρὸς τὴν ζῶσαν ἐκείνην ἱστορίαν, ἐξηλθὼν κατασπευσμένως, διευθυνόμενος πρὸς τὸν λόγον μου, ἔχων ἐνώπιόν μου ζωηρὰς τὰς εἰκόνας τοῦ Ἀλῆ, τοῦ Κασίμη καὶ τοῦ Γέρο-Κρομμύδα καὶ ψιθυρίζων κατ' ἐμαυτὸν ἐν εἵδει ἐπιλόγου : — Οἶα φοδερὰ δικαιοσύνη.

X. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΟΙ ΚΡΟΙΣΟΙ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Γ ο ὐ λ δ, ἀμερικανὸς, κεφάλαιον 1375 ἑκατομμύρια φράγκα. Εἰσόδημα 70,000,000.

Μ α κ ῆ ς, ἀμερικανὸς, κεφάλαιον 1250 ἑκατομμύρια φράγκα. Εἰσόδημα 62,500,000.

Ρ ό τ σ χ ῖ λ δ, ἀγγλος, κεφάλαιον 1000 ἑκατομμύρια φράγκα. Εἰσόδημα 50,000,000.

Β ά ρ δ ε ρ β ῖ λ τ, ἀμερικανὸς, κεφάλαιον 625 ἑκατομμύρια φράγκα. Εἰσόδημα 31,250,000.

Τ ῖ ῶ ρ ς, ἀμερικανὸς, κεφάλαιον 500 ἑκατομμύρια φράγκα. Εἰσόδημα 25,000,000.

Δ ο ὐ ῆ Ο ὐ ε σ τ μ ρ ῖ σ τ ε ρ ρ ς, ἀγγλος, κεφάλαιον 400 ἑκατομμύρια φράγκα. Εἰσόδημα 20,000,000.

Δ ῖ ὠ ρ Ἄ σ τ ο ρ, ἀμερικανὸς, κεφάλαιον 250 ἑκατομμύρια φράγκα. Εἰσόδημα 12,500,000.

Σ τ έ σ ν α ρ τ, ἀμερικανὸς, κεφάλαιον 200 ἑκατομμύρια φράγκα. Εἰσόδημα 10,000,000.

Γ ό ρ δ ω ρ Β έ ρ ρ ε τ, ἀμερικανὸς, κεφάλαιον 150 ἑκατομμύρια φράγκα. Εἰσόδημα 7,500,000.

Δ ο ὐ ῆ Σ ο υ τ ε ρ λ ά ρ δ η ς, ἀγγλος, κεφάλαιον 150 ἑκατομμύρια φράγκα. Εἰσόδημα 6,250,000.

Δ ο ὐ ῆ Ν ο ρ θ ο ὐ β ε λ α ρ τ, ἀγγλος, κεφάλαιον 122 ἑκατομμύρια φράγκα. Εἰσόδημα 6,250,000.

Μ α ρ κ ή σ ι ο ς Β ο ὐ τ, ἀγγλος, κεφάλαιον 100 ἑκατομμύρια φράγκα. Εἰσόδημα 5 ἑκατομ.

Μεταξὺ τῶν γάλλων, ἐκ τῶν πλουσιωτέρων, ἀναφέρονται :

Ὁ κ. Ὁ λ ρ ὐ, ἔχων πρὸς ὅσον 2 ἑκατομμύρια.

Ὁ π ρ έ γ κ η ῖ Ἀ σ υ ξ ε μ β ο ὐ ρ γ ο υ, 1,500,000 φράγκα πρὸς ὅσον.

Ὁ δ ο ὐ ῆ τ ῆ ς Τ ρ ε β έ ζ η ς, 1,800,000 φράγκα πρὸς ὅσον.

Μετ' αὐτοὺς ἔρχονται :

Ο ἱ κ κ Λ ο υ π έ ρ, Ἐ δ μ ό ρ δ ο ς, Β λ ά ρ, Ἐ δ ο υ ά ρ ς, Ρ α φ α ῆ λ Β ι χ ο φ σ έ ρ, καὶ ἄλλοι.

Μεταξὺ τῶν τραπεζίτων ὑπάρχουσι πλείστοι, ἀπειρον ἔχοντες περιουσίαν :

Ὁ Ο ἱ κ ο ς Ρ ό τ σ χ ῖ λ δ, ἔχει κεφάλαιον ἐκ τ ρ ῖ ὠ ρ (3) δι σε κα τ ο μ μ υ ρ ῖ ω ρ φράγκων

Ὁ β α ρ ὠ ρ ο ς Χ ἱ ρ ς 1,200,000,000 φράγκα !!